

ministri käskkiri

Tartu

7. oktoober 2011 nr 753

Haridus- ja teadusministri 10. juuli 2008. a käskkirja nr 848 „Programmi „Karjääriteenuste süsteemi arendamine“ kinnitamine ja programmi elluviija volituste andmine“ muutmine

„Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seaduse“ § 12 lõike 4, § 20 lõigete 1 ja 3 alusel:

1. Muudan haridus- ja teadusministri 10. juuli 2008. a käskkirja nr 848 „Programmi „Karjääriteenuste süsteemi arendamine“ kinnitamine ja programmi elluviija volituste andmine“ (muudetud haridus- ja teadusministri 23. juuli 2008. a käskkirjaga nr 863, 5. augusti 2008. a käskkirjaga nr 881, 26. juuni 2009. a käskkirjaga nr 530, 19. detsembri 2009. a käskkirjaga nr 1568, 26. jaanuari 2010. a käskkirjaga nr 64 ja 14. juuni 2011. a käskkirjaga nr 539) lisa 1 ning kehtestan selle uues sõnastuses (lisatud).
2. Käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtule „Halduskohtumenetluse seadustikus“ sätestatud korras.

Jaak Aaviksoo
minister

Lisa 1
KINNITATUD
haridus- ja teadusministri 10. juuli 2008. a
käskkirjaga nr 848

MUUDETUD
haridus- ja teadusministri 23. juuli 2008. a käskkirjaga nr 863

MUUDETUD
haridus- ja teadusministri 5. augusti 2008. a käskkirjaga nr 881

MUUDETUD
haridus- ja teadusministri 26. juuni 2009. a käskkirjaga nr 530

MUUDETUD
haridus- ja teadusministri 19. detsembri 2009. a käskkirjaga nr
1568

MUUDETUD
haridus- ja teadusministri 26. jaanuari 2010. a käskkirjaga nr
64

MUUDETUD
haridus- ja teadusministri 14. juuni 2011. a käskkirjaga nr 539

MUUDETUD
haridus- ja teadusministri 7. oktoobri 2011. a käskkirjaga nr 753

Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Elukestev õpe” meetme „Teavitamis- ja nõustamissüsteemi arendamine” programm „Karjääriteenuse süsteemi arendamine”

Sisukord

1. Programmi nimetus	2
2. Programmi eesmärgid	2
3. Mõisted	4
4. Programmi kirjeldus	4
5. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud	8
6. Abikõlblikkuse perioodi algus ja lõpp	9
7. Programmi eelarve	9
8. Programmi tegevuste ajakava	12
9. Indikaatorid	13
10. Rakendusasutus ja rakendusüksus	14
11. Programmi elluviija ja partner	15
12. Programmi elluviija kohustused	17
13. Rakendusüksuse õigused ja kohustused	18
14. Toetuse väljamaksete tegemise kord	18
15. Programmi muutmise tingimused ja kord	19
16. Programmi aruandlus	20
17. Teavitamine	21
18. Toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine	21

Programm on loodud „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013” ja sellest tuleneva „Inimressursi arendamise rakenduskava” alusel prioriteetse suuna „Elukestev õpe” meetme „Teavitamis- ja nõustamissüsteemi arendamine” rakendamiseks. Programm on koostatud „Perioodi 2007 – 2013 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi struktuuritoetuse seadus) § 12 lg 4 ja § 20 lg 1 alusel.

1. Programmi nimetus

Karjääriteenuste süsteemi arendamine.

2. Programmi eesmärgid

2.1. Kvaliteetsed ja ühiskonna ning inimeste vajadustele vastavad karjääriteenused on sihtrühmadele kättesaadavad; karjääriteenuste arendamine on süsteemne ja jätkusuutlik.

2.2. Alaeesmärgid

2.2.1. teenuste osutamiseks on loodud ja täiendatud metoodilisi- ja infomaterjale;

2.2.2. teenuse osutamiseks vajalikku kompetentsi tõstmiseks on valdkonna spetsialistid saanud koolitust;

2.2.3. üle-riigiliselt pakutavad teenused on sihtgrupile kättesaadavad ning toetavad inimest iseseisvate ja asjakohaste karjäärivalikute tegemisel, vajalike teadmiste omandamisel ja oskuste arendamisel, sihtrühmade teadlikkuse tõstmiseks on neile tagatud teavitamine osutatavatest teenustest;

2.2.4. teenuste kättesaadavuse ja mõju mõõtmiseks on välja töötatud ja rakendatud kvaliteedihindamissüsteem,

2.2.5. koostöö laiendamine erinevate valdkonna osapoolte vahel

2.3. Taust ja vajalikkuse põhjendus

Euroopast

Karjääriteenuseid kui üht olulisemat tugistruktuuri Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisel, elukestva õppe edendamisel ja Euroopa tööjõuturu tõhustamisel nimetavad 21. sajandi prioriteediks mitmed Euroopa strateegilised dokumendid. Samas näitavad mitmed uuringud ja vastavad raamdokumendid, et teenuste senine osutamine ei vasta veel kaugeltki teadmispõhise majanduse nõudmistele. Välja joonistuvad kaks peamist vajakajäämist:

- vähene koostöö hariduse ja tööturu sektori vahel toob kaasa ressursside raiskamise, paremini tuleks defineerida ja ühiskonnas teadvustada karjääriteenuste strateegilised eesmärgid;
- vähene osapoolte kaasatus - nii riiklikul, regionaalsel kui kohalikul tasandil tuleks luua foorumid/koostöökogud, kus erinevate osapoolte ja valitsusinstantside esindajatel on võimalus arutleda ja kokku leppida valdkonna poliitika kujundamise ja sisulise arendamise küsimustes.

Just elukestva õppe tulemuslik rakendamine eeldab seniste, rangelt sihtgruppide, tasandite ja funktsioonide järgi määratletud teenuste, ümberkujundamist individikeskseteks ja juhtumipõhisteks teenusteks. See omakorda nõuab senisest tihedamat koostööd erinevate osapoolte, sektorite ja tasandite vahel.

Eestist ja programmist

Karjääriteenuste süsteemi arendamise programm lähtub 12. märtsil 2008 Haridus- ja teadusministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi poolt allkirjastatud koostööleppes. Programm on loogiliseks jätkuks SA Innove Karjäärinõustamise Teabekeskuse poolt perioodil 1.01.2005 – 30.06.2008 Euroopa Sotsiaalfondi meetme 1.1 raames rahastatud projekti Karjääriteenuste süsteemi arendamine Eesti Vabariigis (edaspidi karjääriteenuste projekt) rakendamisel saadud tulemustele ja tagasisidele.

Projekti tulemusena töötati välja karjääriõppe valikaine ainekava ja metoodilised materjalid õppe läbiviimiseks koolis. Karjääriõpet viidi läbi 20 pilootkoolis, kus projekti tulemusena valminud materjale

katsetati karjääriõppe valikaine tundides põhikooli, gümnaasiumi ja kutseõppe tasemel. Käesoleva programmi raames tuleb tagasisidest lähtuvalt uuendada ainekava ja loodud materjale ning laiendada õppeasutuste ringi, kus pakutakse karjääriõpet ühtsetel alustel. Vajalik on luua ühtne üle-riigiliselt kasutatav **karjääriteenuste osutamist toetav metoodiliste vahendite pakett nii karjääriõppeks, -nõustamiseks kui -info vahendamiseks**. Infomaterjalid vananevad tänapäeval kiiresti, seega on vajalik pidevalt olemasolevaid kaasajastada ja luua internetipõhiseid allikaid – programmis jätkatakse veebilehestiku Rajaleidja arendamist, et luua sihtrühmadele võimalused karjääriinfo kasutamiseks ning nende informeeritus teenuste olemusest tervikuna.

Karjääriteenuste projekti raames töötati välja teenuseosutajate täienduskoolituse õppekavad ja koostöös kolme ülikooliga viidi läbi 8 ainepunktine koolitus (6AP baaskoolitus, 2AP erialakoolitus) 55le spetsialistile. Senised välja- ja täiendõppe võimalused karjääriteenuste valdkonnas tegutsevatele spetsialistidele piirdusid üksikute kursuste ja seminaridega – puudus spetsialiseeritud koolitus. Kuna koolitusel sai osaleda vaid piiratud arv inimesi, tuleb sellest osavõttu laiendada ka teistele ja see eeldab põhjalikku tagasiside analüüsi ja koolitusvajaduste hindamist. Teenuseosutajate teadmiste taseme ühtlustamiseks ja kutsetandrites määratletud oskusteadmiste tagamiseks on vajalik välja töötada **valdkondlik väljaõppe- ja täienduskoolituse süsteem**. Lisaks teoreetiliste teadmiste omandamisele on oluline pöörata tähelepanu ka koolitustelt saadavatele praktilistele oskustele.

Praegune noori, lapsevanemaid ja õpetajaid toetav nõustamissüsteem on killustatud, piirkonniti ebaühtlaselt kättesaadav, teenuste erisus on suur. Alates 2008. aasta algusest pakutakse läbi Tööturuameti (alates 1.05.2009 Töötukassa) esinduste nõustamist lisaks töötutele ka töötavatele täiskasvanutele. Noorte teavitamist ja nõustamist toetab Haridus- ja Teadusministeerium läbi maakondlike teavitamis- ja nõustamiskeskuste. Pakutavatest teenustest ühe osa moodustavad karjääriteenused, aga praegu ei osutata teenuseid ühtsetel alustel, puudub ülevaade osutatavate teenuste sisust ja mahust. Karjääriteenuste projekti tulemusena on määratletud karjääriõppemise ja karjääriinfo vahendamise teenuse sisu, sihtrühmad ja nende vajadus teenuse osas – koostati vastavate teenusstandardite eelnõud. Projekti tulemusi arvesse võttes **laiendatakse** programmi raames **teenuse pakkumist**. Oluline on tagada **esmaselt kättesaadavus laiemale avalikkusele teenuste sisust ja pakkujatest**.

Projekti raames valmis 2006. aasta kevadel üleriigiline karjääriteenuste valdkonna uuring, mille ülesandeks oli kaardistada karjääriteenuste hetkeolukord Eestis – teenuse levik, kättesaadavus ning teenuse kasutajate ja osutajate suhtumine. Uuring tõi välja karjääriplaneerimist toetavate teenuste nõrkused ja tugevused ning andis seeläbi lähteinfo süsteemi edasiarendamiseks. Uuringu tulemused on aluseks karjääriteenuste seiresüsteemi käivitamisele, mis võimaldab muutuste jälgimist ja põhinäitajate mõõtmist Eestis ja võrreldavust teiste EL maadega. Tunnustatud hindamissüsteemid on aluseks **karjääriteenuste kvaliteedi hindamisele**.

Kiiresti muutuv tööturusihtuatsioon ja haridusmaastik ning karjääriteenuste pakkumise killustatus eeldab valdkonna arendamisel paljude erinevate osapoolte koostööd ja teavitamis- ning nõustamisteenuste lõimitust. Projekti raames katsetati piirkondlike koostöövõrgustike arendamist pilootkoolide keskselt. **Koostööd** tuleb programmi raames **laiendada**, suurendades osapoolte ringi **nii kohalikul, maakondlikul kui riigi tasandil ning toetada erinevaid koostöövorme**. Riigi tasandil on oluline kaasata valdkonda koordineeriva kolme ministeeriumi esindajad (Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium). Koostöövormiks on karjääriteenuste koostöökogu, mis maandab paralleelselt toimivate teenusepakkumise süsteemide dubleerivuse riski ja tagab ühtlustumise ning seostuse majanduse, hariduse ja tööturu vahel. Ühtlasi annab selline koostöövorm võimaluse positiivse kogemuse ja hea praktika vahetamiseks. Riiklikul tasandil on koostöö aluseks 12. märts 2008 sõlmitud karjääriteenuste koostöölepe. Teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamiseks on vajalik teenuste sidusus ja koordineeritud arendamine. Selleks luuakse programmi raames SA Innove baasil teenuste **arendustegevusi koordineeriv metoodiline keskus**, mis käesoleva programmi tegevusi ellu viib.

3. Mõisted

- 3.1. KARJÄÄR on inimese elukestev haridus- ja tööalane areng kõigi tema elu rollide omavahelises kooskõlas.
- 3.2. KARJÄÄRI PLANEERIMINE on elukestev teadlik õppimine ja valikute tegemine oma karjääri kujundamisel. Elukutsevalik on selle protsessi oluline osa.
- 3.3. ISIKLIK KARJÄÄRIPLAAN on inimese haridus- ja tööeesmärkide saavutamise tegevuskava.
- 3.4. KARJÄÄRITEENUS on teenus, mida inimene saab oma karjääri planeerimisel kasutada: karjääriõpe, karjääriinfo vahendamine ja karjäärinõustamine. Karjääriteenust pakutakse teavitamis- ja nõustamiskeskustes, õppeasutustes (kõigil haridustasemetel), Töötukassa piirkondlikes osakondades, töökohal, nii riigi- kui ka erasektoris ja ühiskondliku tegevusena.
- 3.5. KARJÄÄRIÕPE on korraldatud teoreetiline ja praktiline õpe, mille raames õpilane kujundab karjääri planeerimiseks vajalikud oskused ja teadmised ning elukestvaks õppeks valmisolekut soodustavad hoiakud.
- 3.6. KARJÄÄRIÕPETUS on õppeaine, mis kujundab õpilase teadlike karjääriotsuste tegemiseks vajalikud teadmised, oskused ja hoiakud.
- 3.7. KARJÄÄRIINFO vahendamine on haridust, tööturgu, elukutseid ja nende omavahelisi seoseid puudutavate korrastatud andmete edastamine.
- 3.8. KARJÄÄRINÕUSTAMINE on inimese toetamine teadlike karjääriotsuste tegemisel ja elluviimisel.
- 3.9. KARJÄÄRINÕUSTAJA toetab inimest karjääriplaneerimisel aidates tal suurendada teadlikkust iseendast, hariduse ja tööturu võimalustest, püstitada eesmärged ning kavandada tegevusi nende eesmärkide saavutamiseks.
- 3.10. KARJÄÄRISPETSIALIST osutab karjääriteenust (karjääriõpe, karjääriinfo vahendamine, karjäärinõustamine).
- 3.11. KARJÄÄRIKOORDINAATOR korraldab karjääriõpet ja selle arendustegevusi koolis.
- 3.12. KARJÄÄRIINFO SPETSIALIST loob ja vahendab karjääriinfot ning teavitab avalikkust karjääriteenusest.
- 3.13. INFOVAJADUS on probleemsituatsioonis ilmnev teadvustatud lünk inimese teadmistes, kogemustes või oskustes.
- 3.14. KARJÄÄRITEENUSED on karjääriõpe, karjäärinõustamine ja karjääriinfo vahendamine.
- 3.15. KUTSESTANDARD on kutsenõukogu kinnitatud dokument, mis kirjeldab tööd ja määratleb selle tegemiseks vajalikud oskused, teadmised ja hoiakud.
- 3.16. TEENUSEOSUTAJA e karjääriteenuse osutaja on karjäärinõustaja, karjääriinfo spetsialist või karjäärikoordinaator.
- 3.17. PROGRAMMI NÕUKODA – nõukoja eesmärk on nõustada programmi strateegiliselt, jälgida programmi kulgu ning anda vajaduse korral soovitusi ja teha ettepanekuid muudatuste sisseviimiseks. Programmi nõukoja rolli kannab karjääriteenuste koostöökogu.
- 3.18. KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDUSKAVA on dokument, millesse on koondatud koolis karjääriõppe tegevused ja kasutatavad ressursid;
- 3.19. PARTNERKESKUSED on programmi eesmärgi täitmiseks programmi elluviija poolt konkursi korras valitud teavitamis- ja nõustamiskeskused, mis pakuvad karjääriteenuseid vastavalt programmi tingimustele.

4. Programmi kirjeldus

- 4.1. Seosed strateegiliste dokumentide ja teiste prioriteetsete suundadega:
- 4.1.1. Inimressursi arendamise rakenduskava
- Jätkatakse tervikliku teavitamis- ja nõustamissüsteemi arendamist integreeritud nõustamismudeli raames. Tagatakse eeskätt pedagoogilis-psühholoogilise nõustamise ning karjääriteenuste kättesaadavus ning vastav teavitustöö. Pedagoogilis-psühholoogilise nõustamise teenuse

kättesaadavamaks muutmiseks luuakse koostöövõrgustik ja regionaalsed meetodilised keskused, mille toel erinevate spetsialistide koostöös (sotsiaalpedagoog, eripedagoog, psühholoog, karjäärinõustaja jt) lahendatakse õpiraskustega õpilaste probleeme ning viiakse läbi vastavat ennetustööd ja toetatakse koolisest nõustamistegevust. Karjääriteenuste kättesaadavuse parandamiseks luuakse teenusepakujate koostöövõrgustik ning meetodiline keskus. Töötatakse välja teenuste standardid ja käivitatakse spetsialistide süsteemne koolitus

4.1.2. Lissaboni strateegia;

Lissaboni strateegia käsitleb nõustamisteenus süsteemset arengut ja elukestva õppe rakendamist kui ühte tähtsaimat majandusliku stabiilsuse ja jätkusuutliku arengu alust.

4.1.3. Euroopa karjääriteenuste resolutsioon;

2004. aastal Euroopa Liidu liikmesriikide poolt vastu võetud ja 2008 aastal uuendatud resolutsioonis seatakse õppija/teenuste kasutaja keskele kohale. Rõhutatakse vajadust keskenduda nende oskuste arendamisele, mis aitaksid kliendil ise oma karjääri ja õppimisprotsessi suunata ning hallata; laiendada karjääriteenuste kättesaadavust; tõsta karjääriteenuste kvaliteeti.

4.1.4. Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013;

Hariduse kvaliteedi parandamiseks ja paindlikkuse suurendamiseks arendatakse terviklikke teavitus- ja nõustamissüsteeme, mis hõlmaksid karjääriteenusid. Kvalifitseeritud tööjõu pikaajalise pakkumise suurendamiseks tegeletakse töötuse ja mitteaktiivsuse ennetamisega. Võtmetegevusteks on kutse- ja karjäärinõustamise arendamine.

4.1.5. Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetne suund 4.1. Elukestev õpe

Jätkatakse tervikliku teavitus- ja nõustamissüsteemi arendamist integreeritud nõustamismudeli raames. Tagatakse eeskätt pedagoogilis-psühholoogilise nõustamise ning karjääriteenuste kättesaadavus ning vastav teavitustöö. Karjääriteenuste kättesaadavuse parandamiseks luuakse teenusepakujate koostöövõrgustik ning meetodiline keskus. Töötatakse välja teenuste standardid ja käivitatakse spetsialistide süsteemne koolitus.

Programm mõjutab positiivselt Inimressursi arendamise rakenduskava horisontaalseid teemasid: keskkonnahoid, infoühiskonna edendamine, võrdsed võimalused, kodanikuühiskonna areng

4.1.6. Elukeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna 5: Hariduse infrastruktuuri arendamine meede: avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ja huvikoolide kaasajastamine;

Noorsootöö sihtrühmaks on kõik noored vanuses 7-26 ja valdkonna peamise infrastruktuuri moodustavad avatud noortekeskused, teavitamis- ja nõustamiskeskused ning huvikoolid. Nende ülesanne on tagada noorsootöö teenuste mitmekesisus, kvaliteet ja kättesaadavus ning toetada noore isiksuse arenemist ja võimet olla endaga toimetulev ning teistega arvestav ühiskonnaliige. Noorsootöös osalemine aitab noortel omandada ka esmaseid töökogemusi ja -harjumusi. Karjääriteenusid osutatakse mitmetes noorsootöö asutustes ja moodustab osa noorsootöö teenustest.

4.1.7. Noorsootöö strateegia 2006-2013;

Lõimitud noortepoliitika olemasolu põhjused - vajadus määratleda tegevused, mida ühiskond peab tegema, et iga noor Eestis saaks oma individuaalsel kujunemisteel võimalusi, tuge ning õpikogemusi positiivseks enesemääratluseks, -harimiseks, -teostuseks ja eneseväärikuse kujunemiseks ning seeläbi suudaks ja sooviks võtta vastutust ja algatust ühiskonna heaolu säilitamise ja edasiarengu eest – on otseselt seotud programmi eesmärkidega. Lõimitud noortepoliitika tulemusena kujuneb noorel nn kogemuste pakett, mis sisaldab kõike vajalikku ettetulevate väljakutsete, valikute ja võimalustega positiivseks toimetulekuks, sh: osalusvõimalusi ja -kogemusi, õppimist, loovust ja väljendusvõimalust, infot ja nõustamist, kuuluvuskogemust, ühiskondlikus elus, turvalisust ja heaolu, probleemide ennetust ja tuge nendega toimetulekul.

4.1.8. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala arengukava "Tark ja tegus rahvas" 2008-2011. Hetkeolukorra kirjelduses ja arengukava eesmärkides välja toodud põhimõte, et võimatu on planeerida inimeste karjääri algusest lõpuni, kuid seda saab teatud määral teavitus- ja

nõustamismeetmete abil suunata. On oluline, et tööturule siseneja valiks talle huvipakkuvate erialade seast võimetekohase ja sellise eriala, mida tööturul vajatakse on otseselt seotud programmi eesmärkidega. Olulisemad tegevused ja nende vahetud tulemused aastatel 2008-2011: karjääriteenuste programmi rakendamine, sh karjääriteenuste valdkonna kutsevalifikatsioonisüsteemi, meetodika ja teenuste arendamine, virtuaalse töökeskkonna loomine valdkonna spetsialistidele ning koostööskeemide arendamine nii kohalikul ja riiklikul tasandil kui ka Euroopas. Karjäärinõustamisprogrammi väljaarendamine lõimitud nõustamismudeli rakendamiseks. Tulemused - paraneb noorte tööhõivevalmidus ja vähenevad raskused haridusvalikutes, paraneb nõustamisteenuse kättesaadavus (nii liigiti kui regionaalselt), info nõustamisest on kättesaadav, väheneb kattuvate nõustamisteenuste osutamine.

4.2. Programmi sihtrühm

4.2.1. Karjääriteenuste kasutajad - Eesti elanikkond, sh noored;

4.2.2. Karjääriteenuste osutajad – karjäärinõustajad, karjäärinfo spetsialistid, karjääriõppe läbiviija (karjäärikoordinaator, karjääriõpetuse õpetaja);

4.2.3. Karjääriteenuste valdkonna arendamise vastu huvi tundvad osapooled – Riigikogu komisjonid, ministeeriumid ja nende allasutused, kohalike omavalitsuste esindajad, haridus- ja teadusasutused, sihtgrupe ja teenustepakkujaid esindavad organisatsioonid, ettevõtete esindajad – katusorganisatsioonid, valdkonna koolitajad;

4.2.4. Arendustegevusi koordineeriva keskuse töötajad.

4.3. Toetatavad tegevused

4.3.1. Karjääriteenuste meetodika arendamine sh:

4.3.1.1. Materjalide kaardistamine ja analüüs – valdkonna ekspertidest koosnevate töörühmadega koostöös kaardistatakse kasutusel olevad meetodilised ja infomaterjalid ning kirjeldatakse karjäärinõustamise ja –infovahendamise teenuste osutamiseks vajalik meetodikapakett, analüüsitakse karjääriteenuste projekti raames kogutud karjääriõppematerjalide tagasisidet ning kogutakse lähteinfot läbiva teema materjalide arendamiseks;

4.3.1.2. Karjäärinõustamisalase meetodika arendamine – lähtuvalt p 4.3.1.1. analüüsi tulemustest töötatakse välja individuaalse ja grupinõustamise materjalid ning soetatakse kutsesobivustestid, monitoritakse nende vastavust vajadustele ja vajadusel täiendatakse; materjalide tootmine;

4.3.1.3. Karjääriinfo vahendamise meetodika arendamine - lähtuvalt p 4.3.1.1. analüüsi tulemustest töötatakse välja karjääriinfomaterjale sh täiendatakse kutsealade ja ametikirjelduste andmebaasi; materjalide tootmine; partnerkeskuste kodulehtede arendamine;

4.3.1.4. Karjääriõppe meetodika arendamine – valikaine karjääriõpetus õpetajaraamatute täiendamine (põhikool, gümnaasium ja kutseõppeasutus), riiklike õppekavade läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine” materjalide arendamine, karjääriteenuste korralduskava arendamine (üldharidus ja kutseharidus); kutsekooli karjääriõppe teemaraamatu koostamine; klassijuhatajate juhendmaterjali koostamine; materjalide tootmine;

4.3.1.5. Sihtrühmapõhise meetodika arendamine – meetodiliste ja infomaterjalide koostamine erivajadustega inimeste, täiskasvanute ning lapsevanemate toetamiseks; materjalide tootmine.

4.3.2. Karjääriteenuste osutajate koolitussüsteemi väljatöötamine, arendamine, uuendamine ja koolituste pakkumine sh:

4.3.2.1. Koolitussüsteemi edasiarendamine – karjääriteenuste projekti raames läbi viidud koolituse Karjääriteenuste põhialused tagasiside tulemuste analüüs, karjäärispetsialistide koolituse ja kutseomistamise vajaduse selgitamine;

- karjääriteenuste baasõppe, erialamoodulite õppekavade täiendamine ja täienduskoolitussüsteemi väljatöötamine; tasemeõppe ettevalmistamine sh õppekavade arendamine, koolitajate arendusseminarid;
- 4.3.2.2. Täienduskoolituste läbiviimine karjäärinõustajatele, karjäärikoordinaatoritele ja karjääriinfospetsialistidele; teavitusseminaride ja õppevisiitide korraldamine;
- 4.3.2.3. Karjääriteenuste spetsialistide kutsekvalifikatsiooni süsteemi edasiarendamine - osalemine kutsestandardite uuendamises, karjäärispetsialistidele kutse omistamisega seotud tegevuste toetamine;
- 4.3.2.4. Karjäärispetsialistide tunnustamine sh konkursi ja tunnustusürituse korraldamine.
- 4.3.3. Karjääriteenuste pakkumine sh:
- 4.3.3.1. Noortele suunatud karjäärinõustamise ja karjääriinfovahendamise teenuse osutamine teavitamis- ja nõustamiskeskuste kaudu ning täiskasvanutele suunatud karjäärinõustamise ja -infoteenuste vahendamise testimine partnerkeskustes;
- 4.3.3.2. Karjääriõppe arendamine ja läbiviimine õppeasutustes – karjääriõppe valikaine õpetamine, karjääriteenuste korralduskava rakendamine; karjääriteenuste programmi pilootkoolide baasil kujundatakse välja mentorkoolid, programmi kaasatakse uued pilootkoolid (põhikoolid, gümnaasiumid, kutseõppeasutused); koolide koostöövõrgustiku arendamine;
- 4.3.3.3. Karjääriinfo jagamine veebileht Rajaleidja vahendusel – IT-platvormi, funktsionaalsuse, visuaali uuendamine ja messidel osalemise välise identiteedi kontseptsiooni väljatöötamine ning messiboksi valmistamine ja messidel osalemine, veebilehe funktsionaalsuse ja sisu täiendamine ning veebilehe teavitustöö;
- 4.3.4. Karjääriteenuste kvaliteedi hindamissüsteemi väljatöötamine ja elluviimine sh:
- 4.3.4.1. Karjäärinõustamise ja -infovahendamise kvaliteedisüsteemi arendamine - kvaliteedisüsteemi põhimõtete tutvustamine ja teenuse hindamise mõõdikute väljatöötamine, teenusstandardite arvamusküsitluse läbiviimine; teenuse osutamise korraldamise põhimõtete väljatöötamine; mõõdikute süsteemi ekspertiis, hindamissüsteemi käivitamine ja monitooring;
- 4.3.4.2. Karjääriõppe kvaliteedisüsteemi arendamine – mõõdikute süsteemi väljatöötamine, rakendamine ja monitooring;
- 4.3.4.3. Kvaliteedi mõõtmine ja parendus, sh uuringud;
- 4.3.4.4. Kvaliteedisüsteemi haldamine ja laiendamine – kvaliteedikäsiraamatute ajakohastamine, partnerkeskuste kliendihaldussüsteemi väljatöötamine ja rakendamine.
- 4.3.5. Karjääriteenuste süsteemi lõimitus ja koordineerimine sh:
- 4.3.5.1. Arendustegevusi koordineeriva metoodilise keskuse käivitamine praeguste tegevuste baasil – kompetentse meeskonna loomine sh koolitamine;
- 4.3.5.2. Avalikkuse teavitamine karjääriteenuste võimalustest – konverentside korraldamine, karjääriteenuste valdkonna tutvustamine haridus- ja tööturuseminaridel ja konverentsidel, programmi elluviija kodulehekülje arendamine, valdkondliku teavitus- ja meediakampaania ettevalmistamine ja elluviimine, kirjandivõistluse korraldamine; koostööseminaride korraldamine;
- 4.3.5.3. Karjääriteenuste koostöökogu (programmi nõukoja) loomine ja tegevuse toetamine – koostöökogu koostumiste ja tööühmade korraldamine; valdkondliku kontseptsiooni koostamine; luuakse erinevate osapooltele (ministeeriumid ja nende allasutused, kohalike omavalitsuste esindajad, haridus- ja teadusasutused, sihtgrupe ja teenustepakkujaid esindavad organisatsioonid, ettevõtete esindajad – katusorganisatsioonid) võimalus arendada elukestvalt kättesaadavaid karjääriteenuseid ühtselt toimivaks ja koordineeritud süsteemiks.

5. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud

5.1. Tegevuste elluviimiseks tehtavad kulud on abikõlblikud kui need on programmi tegevustega otseselt seotud ja elluviimiseks vältimatult vajalikud ning vastavad järgmistele tingimustele:

5.1.1. kulud on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1081/2006, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1784/1999 (ELT L 210, 31.07.2006, lk 12-18);

5.1.2. kulud on kooskõlas struktuuritoetuse seaduse § 21 lõike 2 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 31. jaanuari 2007. a määrusega nr 26 "Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse kulude abikõlblikkuse või mitteabikõlblikkuse määramise tingimused ja kord" (edaspidi abikõlblikkuse määrus);

5.1.3. kulud peavad olema kooskõlas programmis ja muudes õigusaktides sätestatud nõuetega.

5.2. Abikõlblikud kulud on:

5.2.1. programmi ettevalmistamise ja läbiviimisega seotud personalikulud:

5.2.1.1. töötaja töötasu töölepingu, avaliku teenistuja ametisse nimetamise käskkirja, korralduse või võlaõigusliku lepingu alusel (sh sotsiaal-, tulumaks, kohustusliku kogumispensioni- ja töötuskindlustusmaksed);

5.2.1.2. töötaja puhkusetasu proportsionaalselt programmi heaks töötatud ajaga ja vastavalt „Töölepingu seaduses“ sätestatule;

5.2.1.3. töötaja transpordikulud, vastavalt ühissõiduki pileti või taksoarve summale, tegelikule kulule kütusekulu tõendava dokumendi ja kalkulatsiooni esitamisel või vastavalt asutusesiseselt kehtestatud isikliku sõiduvahendi kasutamise tingimustele ja korrale. Tasuline parkimine hüvitatakse kuludokumentide alusel, mis esitatakse koos selgitusega;

5.2.1.4. lähetuskulu, sealhulgas päevaraha, majutuskulu, transpordikulu, toitlustuskulu ja reisikindlustus;

5.2.1.5. seadusest tulenevad ametist vabastamise ja töölepingu lõpetamise ja muud seadustest tulenevad hüvitised proportsionaalselt programmi heaks töötatud ajaga;

5.2.1.6. kinnipidamised ja seadusest tulenevad maksud punktides 5.2.1.1., 5.2.1.2. ja 5.2.1.5., toodud kuludelt;

5.2.1.7. muud personalikulud sh. koolituskulud, värbamiskulud, tervishoiu kulud.

5.2.2. programmiga otseselt seotud üldkulud;

5.2.3. programmi elluviimiseks vajalikud rendi- ja üürikulud;

5.2.4. programmi abikõlblike kulude puhul tekkiv erisoodustusena käsitletav kulu ja tasutav maks „Tulumaksuseaduse“ § 48 lõike 4 tähenduses;

5.2.5. käibemaks vastavalt abikõlblikkuse määruse § 6;

5.2.6. programmi teostamiseks vajamineva kontoritehnika ning mööbli soetamise kulud vastavalt abikõlblikkuse määruse § 8 sätestatule, ning programmi tegevuste elluviimiseks vajalike soetuste kulud kokku maksimaalselt 1% ulatuses programmile abikõlblikest kogukuludest;

5.2.7. programmi teavitamiskulud;

5.2.8. programmi raames toetatavate tegevustega otseselt seotud ja nende elluviimiseks vajalikud muud kulud.

- 5.3. Programmi raames on mitteabikõlblikud kulud lisaks abikõlblikkuse määruse § 15 loetletule veel:
- 5.3.1. organisatsiooni juhtimisega seotud personalikulu;
  - 5.3.2. liiklusvahendite ostmise ja liisimine;
  - 5.3.3. kinnisasja ostmise;
  - 5.3.4. kehtetu
  - 5.3.5. kehtetu
  - 5.3.6. päevaraha, majutuskulu ja mootorsõiduki kasutamise kulu osas, mis ületab õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvat piirmäära.

6. Abikõlblikkuse perioodi algus ja lõpp

Programmi abikõlblikkuse periood algab 1. jaanuarist 2008 ja kestab kuni 31. detsembrini 2013. Abikõlblikuks võib lugeda kulud, mis on tekkinud abikõlblikkuse perioodil ja sellele järgneva 45 kalendripäeva jooksul tingimusel, et tegevused on toimunud abikõlblikkuse perioodil.

7. Programmi eelarve (eurodes)

- 7.1. Programmi kogumaksumus on 4 540 576,81 eurot, millest kuni 95,5 % rahastatakse struktuuritoetusest, sh Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest finantseeritakse kuni 84,14%, maksimaalne summa on 3 820 622,91 eurot ning kuni 11,36% finantseeritakse riiklikust struktuuritoetusest, maksimaalne summa on 515 630,74 eurot. Omafinantseeringu määr on vähemalt 4,5% programmi kogumaksumusest ja minimaalne summa on 204 323,16 eurot.
- 7.2. Kehtetu

7.3. Programmi eelarve rahastamisallikate lõikes (eurodes):

Finantseerimisallikas		Summa	Osakaal (%)
1. Programmi kogumaksumus		4 540 576,81	100%
Struktuuri-toetus	2.ESFi osalus	3 820 622,91	84,14%
	3.Riiklik struktuuritoetus	515 630,74	11,36%
	4.Toetus kokku (rida 2 + 3)	4 336 253,65	95,50%
Omafinantseering	5.Riiklik finantseering	158596,97	3,49%
	6.Programmi partnerite osalus	45 726,19	1,01%
	6.1. MTÜ Koostöökoda	6 754,31	
	6.2. Keila Linnavalitsus	2 370,61	
	6.3. Tallinna Täiskasvanute Gümnaasium	4 679,99	
	6.4. Hiiumaa Teavitamis- ja Nõustamiskeskus HUPS	1 282,20	
	6.5. MTÜ Jõhvi Noortekeskus	3 671,72	
	6.6. MTÜ Jõgevamaa Nõustajate Ühendus	1 752,78	
	6.7. SA Kesk-Eesti Noorsootöö Keskus	3 558,15	
	6.8. MTÜ Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus	1 569,03	
	6.9. Lääne-Viru Maavalitsus	2 265,67	
	6.10. Põlva Linnavalitsus	587,83	
	6.11. Põlva Maavalitsus	976,70	
	6.12. Pärnu Õppenõustamiskeskus	2 569,25	
	6.13. SA Raplamaa Info- ja Nõustamiskeskus	2 000,43	
	6.14. Karjääripõld OÜ	4 513,44	
	6.15. Tartu Kutsehariduskeskus	3 428,86	
	6.16. Valga Maavalitsus	1 679,28	
	6.17. MTÜ Viljandimaa Noortekeskus	2 065,94	
7.Omafinantseering kokku (rida 5 + 6)		204 323,16	4,50%

7.4. Programmi eelarve tegevuste lõikes (eurodes):

Rea nr	Kulukoht	Struktuuritoetus		Omafinantseering			Kulud kokku	ESF tüüpi kulu	ERF tüüpi kulu
		ESFi osalus	Riiklik	Riiklik finantseering	Programmi partnerite osalus	Omafinantseering kokku			
1	2	3	4	5	6	7-5+6	8-3+4+7	9	10
1	Programmi administreeriva personali kulud	239 868,68	31 939,22	10 390,55	0,00	10 390,55	282 198,45	275 424,63	6 773,82
1.1.	töötasud ja muud personalikulud	193 267,10	26 366,21	7 739,76	0,00	7 739,76	227 373,07	227 373,07	0,00
1.2.	Üldkulud	36 852,59	4 395,78	2 107,61	0,00	2 107,61	43 355,98	43 355,98	0,00
1.3.	Inventar	5 757,74	699,20	316,87	0,00	316,87	6 773,81	0,00	6 773,82
1.4.	Koolitus- ja osalustasud, sh majutus-, toitlustus- ja sõidukulud, päevarahad	3 991,25	478,03	226,31	0,00	226,31	4 695,59	4 695,59	0,00
2	Programmi sisutegevuste elluviimise kulud	3 580 754,23	483 691,52	148 206,41	45 726,19	193 932,60	4 258 378,35	4 253 356,87	5 021,48
2.1.	Karjääriteenuste meetodika arendamine	282 963,92	39 557,03	10 377,78	0,00	10 377,78	332 898,73	332 898,73	0,00
2.2.	Karjääriteenuste osutajate koolitussüsteemi väljatöötamine, arendamine, uuendamine ja koolituste pakkumine	292 733,66	35 283,66	16 375,12	0,00	16 375,12	344 392,44	344 392,44	0,00
2.3.	Karjääriteenuste pakkumine	2 035 789,73	261 934,26	97 322,78	45 726,19	143 048,97	2 440 772,96	2 440 772,96	0,00
2.4.	Karjääriteenuste kvaliteedi hindamissüsteemi väljatöötamine ja elluviimine	157 309,91	21 876,70	5 883,83	0,00	5 883,83	185 070,44	185 070,44	0,00
2.5.	Karjääriteenuste süsteemi loomitus ja koordineerimine	811 957,01	125 039,87	18 246,90	0,00	18 246,90	955 243,78	950 222,30	5 021,48
3	Muud abikõlblikud kulud	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Programmi tulud	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Kulud kokku	3 820 622,91	515 630,74	158 596,97	45 726,19	204 323,16	4 540 576,81	4 528 781,51	11 795,30

8. Programmi tegevuste ajakava

	Programmi tegevused aastate lõikes	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Karjääriteenuste metoodika arendamine							
1.1.	Metoodikaarenduse koordineerimine ja elluviimine	X	X	X	X		
1.2.	Materjalide kaardistamine ja analüüs	X					
1.3.	Karjäärinõustamisalase metoodika arendamine		X	X	X	X	X
1.4.	Karjääriinfo vahendamise metoodika arendamine		X	X	X	X	X
1.5.	Karjääriõppe metoodika arendamine		X	X	X	X	X
1.6.	Sihtrühmapõhise metoodika arendamine					X	X
2. Karjääriteenuste osutajate koolitussüsteemi väljatöötamine, arendamine, uuendamine ja koolituste pakkumine							
2.1.	Koolitussüsteemi väljatöötamise, arendamise, uuendamise ja koolituste pakkumise koordineerimine	X	X	X	X		
2.2.	Koolitussüsteemi väljatöötamine	X				X	X
2.3.	Koolituste läbiviimine	X	X	X	X	X	X
2.4.	Karjääriteenuste spetsialistide kutsekvalifikatsiooni süsteemi edasiarendamine	X	X	X	X	X	X
2.5.	Karjäärispetsialistide tunnustamine					X	X
3. Karjääriteenuste pakkumine							
3.1.	Karjääriteenuste pakkumise koordineerimine	X	X	X	X		
3.2.	Noortele suunatud karjäärinõustamise ja karjääriinfovahendamise teenuse osutamine teavitamis- ja nõustamiskeskuste kaudu ning täiskasvanutele suunatud karjäärinõustamise ja -infoteenuste vahendamise testimine partnerkeskustes	X	X	X	X	X	X
3.3.	Karjääriõppe läbiviimine õppeasutustes	X	X	X	X	X	X
3.4.	Karjääriinfo jagamine veebileht Rajaleidja vahendusel	X	X	X	X	X	X
4. Karjääriteenuste kvaliteedi hindamissüsteemi väljatöötamine ja elluviimine							
4.1.	Kvaliteedi hindamissüsteemi väljatöötamise ja elluviimise koordineerimine	X	X	X	X		
4.2.	Karjäärinõustamise ja -infovahendamise kvaliteedisüsteemi arendamine	X	X	X			
4.3.	Karjääriõppe kvaliteedisüsteemi arendamine	X	X	X			
4.4.	Kvaliteedi mõõtmine ja parendus, sh uuringud.				X	X	X
4.5.	Kvaliteedisüsteemi haldamine ja laiendamine					X	X
5. Karjääriteenuste süsteemi loomitus ja koordineerimine							
5.1.	Arendustegevusi koordineeriva metoodilise keskuse loomine ja arendamine	X	X	X	X	X	X
5.2.	Avalikkuse teavitamine karjääriteenuste võimalustest	X	X	X	X	X	X
5.3.	Karjääriteenuste koostöökogu loomine ja tegevuse toetamine	X	X	X	X	X	X

9. Indikaatorid

9.1. Programmi indikaatorid

	Selgitus	Algtase	Sihttase 2011	Sihttase 2013
<i>Programmi eesmärk</i>	Kvaliteetsed ja ühiskonna ning inimeste vajadustele vastavad karjääriteenused on sihtrühmadele kättesaadavad; karjääriteenuste arendamine on süsteemne ja jätkusuutlik.			
Alaeesmärk 1	teenuste osutamiseks on loodud ja täiendatud metoodilisi- ja infomaterjale			
Tegevussuund 1	Karjääriteenuste metoodika süsteemi arendamine			
Uuendatud metoodikapakette (Väljundindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	0	4	8
Väljatöötatud metoodikapakette (Väljundindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	0	5	17
Uuendatud infomaterjale (Väljundiindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	0	30	32
Väljatöötatud infomaterjale (Väljundiindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	110	130	133
Karjäärispetsialistide rahulolu väljatöötatud/uuendatud materjalidega (Tulemusindikaator)	Tagasiside kokkuvõte	-	75%	75%
Alaeesmärk 2	teenuse osutamiseks vajalikku kompetentsi tõstmiseks on valdkonna spetsialistid saanud koolitust			
Tegevussuund 2	Karjääriteenuste osutajate koolitussüsteemi väljatöötamine, arendamine, uuendamine ja koolituste pakkumine			
Uuendatud õppekavad (Väljundindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	0	4	4
Läbiviidud teavitusseminarid (Väljundindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	0	12	Alates 2011. aastast ei jälgita.
Koolituse läbinute osatähtsus koolitusel osalenutest (tulemusindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	0	89,4%	89,4%
Partnerkeskuste ja –koolide koolitustel osalejate rahulolu koolituse sisu ja rakendatavusega töös (tulemusindikaator)	Tagasiside kokkuvõte			85%
Alaeesmärk 3	üle-riigiliselt pakutavad teenused on sihtrühmale kättesaadavad ning toetavad inimest iseseisvate ja asjakohaste karjäärivalikute tegemisel, vajalike teadmiste omandamisel ja oskuste arendamisel, sihtrühmade teadlikkuse tõstmiseks on neile tagatud teavitamine osutatavatest teenustest			
Tegevussuund 3	Karjääriteenuste pakkumine			
Maakondade arv, kus osutatakse teenust väljatöötatud teenusstandardite alusel (Väljundindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	0	15	15
Täiskasvanutele suunatud	Allikas: programmi	0		4

teenuseid testinud keskuste arv (väljundindikaator)	elluviija aruanne			
Karjääriõpet läbiviivate toetatud pilootkoolide arv (kuni 2008.aastani koolide arv) (väljundindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	20	36	Alates 2011. aastast ei jälgita.
Karjääriõppe koostöövõrgustikku kaasatud koolide arv	Allikas: programmi elluviija aruanne			147
Veebilehe Rajaleidja külastatavuse kasv võrreldes programmi algusega 2008. aastal	Allikas: Rajaleidja külastajate arv	24 000	5%	Alates 2011. aastast ei jälgita.
Veebilehe Rajaleidja külastajate kasv aastast võrreldes eelneva aastaga. (Väljundindikaator)	Allikas: Rajaleidja külastajate arv	159 466 (2010. a)		10%
Alaeesmärk 4	teenuste kättesaadavuse ja mõju mõõtmiseks on välja töötatud ja rakendatud kvaliteedihindamissüsteem			
Tegevussuund 4	Karjääriteenuste kvaliteedi hindamissüsteemi väljatöötamine ja elluviimine			
Rakendatud teenuse hindamise moodsuse süsteem (väljundindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	0	1	1
Pilootkoolide õpilaste rahulolu karjääriõppega oma koolis	Tagasiside kokkuvõte			85%
Partnerkeskuste teenuste kasutajate rahulolu	Tagasiside kokkuvõte			85%
Alaeesmärk 5	koostöö laiendamine erinevate valdkonna osapoolte vahel			
Tegevussuund 5	Karjääriteenuste süsteemi loomine ja koordineerimine			
Koostöökoostöö partnerite ringi laiendamine (partnerite arv, tulemusindikaator)	Allikas: programmi elluviija aruanne	5	100%	100%

10. Rakendusasutus, rakendusüksus

10.1. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 19.04.2007 määrusele nr 111 „Perioodi 2007 – 2013 struktuuritoetuse andmist korraldavate asutuste määramine” on programmi rakendusasutus Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi rakendusasutus) ja programmi rakendusüksus Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove (edaspidi rakendusüksus).

10.2. Rakendusasutus täidab rakendusüksuse ülesandeid järelevalve käigus paikvaatlusi teostades ja otsustab vajadusel toetuse tagasinõudmise. Vastavalt struktuuritoetuse seaduse § 11 lõikele 4 kohaldatakse rakendusasutusele rakendusüksuse ülesannete täitmisel seaduses rakendusüksuse kohta sätestatud.

11. Programmi elluviija ja partner

11.1 Programmi elluvijaks nimetatakse Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove (edaspidi SA Innove Reg. nr. 90008287). Rakendusasutus sõlmib SA-ga Innove programmi elluviija ülesannete täitmiseks halduslepingu. SA Innove on välja kasvanud 1996. aastal asutatud sihtasutusest Eesti Kutsehariduse Reform, mille ülesandeks oli aidata kaasa Eesti kutsehariduse kaasajastamisele, seda tehniliste uuenduste, töötajate täiendkoolituse kui ka teadlikkuse tõstmise ning partnerite vahelise koostöö tugevdamise kaudu erinevates kutsehariduse valdkondades. SA Innove Karjäärteenuste Arenduskeskus tegutseb 1998. aastast. Keskus sai alguse Euroguidance võrgustikust, mis kogub ja levitab infot õppimisvõimaluste kohta ning vahendab karjäärteenuste arendamise kogemusi Euroopa riikides. Keskusel on pikaajaline kogemus veebilehtede haldamisel ja arendamisel, erinevate materjalide väljaandmisel, valdkonna spetsialistidele suunatud seminaride ja koolituste korraldamisel. SA-l Innove on 4 aasta pikkune kogemus EL struktuurifondidest toetust saanud projektide rakendamisel. Alates 2005. aastast käivitus Euroopa Sotsiaalfondi meetme 1.1 toel projekt Karjäärteenuste süsteemi arendamine Eesti Vabariigis. Käesolev programm on nimetatud projekti loogiliseks jätkuks.

11.2 Programmi eesmärgi täitmiseks valis programmi elluviija konkursi kaudu programmi partneriteks 17 piirkondlikku teavitamis- ja nõustamiskeskust järgmiste tingimuste alusel:

11.2.1 Keskus ja pakutavad karjäärteenused vastavad tingimustele:

11.2.1.1 Keskusel on karjäärteenuste osutamise kogemus maakonnas;

11.2.1.2 Keskuses töötavad karjäärteenuste osutamiseks vajalike teadmiste ja oskustega töötajad;

11.2.1.3 Keskusel on karjäärteenuste osutamiseks vastavad ruumid;

11.2.1.4 Keskus omab rahalisi vahendeid refinantseeritavas programmis osalemiseks;

11.2.1.5 Keskus tagab karjääriinfo vahendamise noortele vanuses 7-26 eluaastat (edaspidi Noored) programmi perioodi vältel karjääriinfo vahendamise teenusstandardi kohaselt, sealhulgas:

- viib läbi karjääriinfoenguid kõigile üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste lõpuklasside/ -kursuste õppuritele vähemalt 2 tundi õppeaastas;
- korraldab vähemalt ühe maakondliku karjääripäeva aastas;
- vastab infopäringutele hiljemalt 5 tööpäeva jooksul;
- tagab vahetu infoteeninduse kättesaadavuse Keskuses vähemalt 20 tundi nädalas;
- tagab temaatilise kajastuse (artikkel, intervjuu) kohalikus meedias vähemalt kaks korda aastas.

11.2.1.6 Keskus tagab karjäärinõustamise Noortele programmi perioodi vältel karjäärinõustamise osutamise teenusstandardi kohaselt, sealhulgas:

- grupinõustamise kõigile maakonna üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste lõpuklasside/ -kursuste õppuritele vähemalt 2 tundi õppeaastas;
- individuaalse nõustamise vähemalt 25%-le maakonna üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste lõpuklasside/ -kursuste õppuritele.

11.2.1.7 Keskus osutab karjäärteenuseid kohapeal ja väljaspool, näiteks koolis, messil jm

11.2.2 Igast maakonnast valitakse vähemalt 1 Keskus;

11.2.3 Keskus valitakse kogu programmi perioodiks;

11.2.4 Varasema teenuste osutamise, arendamise ja koostöö tõttu eelistatakse seni maavalitsuse või kohaliku omavalitsuse riigieelarve toetusprogrammi raames partneriks olnud keskusi.

11.3 Partnerid viivad ellu programmi punktis 4.3.3.1 nimetatud tegevusi. Programmi elluviija sõlmib partneritega eelnimetatud tegevuste elluviimiseks lepingud.

11.4 Programmis osalevate partnerite nimekiri:

Jrk nr	Piirkond		Partner
1.	Harjumaa	Ida-Harju Teabe- ja Nõustamiskeskus	MTÜ Koostöökoda (alates 1.01.2009)
2.	Harjumaa	Lääne-Harju Teabe- ja Nõustamiskeskus	Keila Linnavalitsus (alates 1.01.2009)
3.	Harjumaa	Tallinna Noorsootöö Keskus	Tallinna Noorsootöö Keskus (alates 26.01.2010)
*	Harjumaa	Tallinna Täiskasvanute Gümnaasiumi Karjäärikeskus	Tallinna Täiskasvanute Gümnaasium (1.01.2009 – 25.01.2010)
4.	Hiiumaa	Hiiumaa Teavitamis- ja Nõustamiskeskus HUPS	Hiiumaa Teavitamis- ja Nõustamiskeskus HUPS (alates 1.01.2009)
5.	Ida-Virumaa	MTÜ VitaTiim	MTÜ VitaTiim (alates 1.01.2011)
*	Ida-Virumaa	Jõhvi Noortekeskus	MTÜ Jõhvi Noortekeskus (1.01.2009 – 31.12.2010)
6.	Jõgevamaa	Jõgevamaa Nõustajate Ühendus	MTÜ Jõgevamaa Nõustajate Ühendus (alates 1.01.2009)
7.	Järvamaa	Kesk-Eesti Noortekeskus	SA Kesk-Eesti Noorsootöö Keskus (alates 1.01.2009)
8.	Läänemaa	Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus	MTÜ Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus (alates 1.01.2009)
9.	Lääne- Virumaa	Lääne-Viru Maavalitsus	Lääne-Viru Maavalitsus (alates 1.01.2009)
10.	Põlvamaa	Põlva Kutsenõustamiskeskus	Põlva Maavalitsus (alates 1.01.2009)
*	Põlvamaa	Põlva Kutsenõustamiskeskus	Põlva Linnavalitsus (1.01.2009 – 31.08.2009)
11.	Pärnumaa	Pärnu Õppenõustamiskeskus	Pärnu Õppenõustamiskeskus (alates 1.01.2009)
12.	Raplamaa	Raplamaa Info- ja Nõustamiskeskus	SA Raplamaa Info- ja Nõustamiskeskus (alates 1.01.2009)
13.	Saaremaa	Karjääripõld OÜ Saaremaa karjäärikeskus	Karjääripõld OÜ (alates 1.01.2009)
14.	Tartumaa	Tartu Kutsehariduskeskuse Info- ja Karjäärinõustamiskeskus	Tartu Kutsehariduskeskus (alates 1.01.2009)
15.	Valgamaa	Valga Maavalitsus	Valga Maavalitsus (alates 1.01.2009)
16.	Viljandimaa	Viljandimaa Noortekeskus	MTÜ Viljandimaa Noortekeskus (alates 1.01.2009)
17.	Võrumaa	Karjääripõld OÜ Võrumaa karjäärikeskus	Karjääripõld OÜ (alates 1.01.2009)

12. Programmi elluviija kohustused

- 12.1. Programmi elluviija kasutab ja tagab, et partner kasutab toetust sihtotstarbeliselt abikõlblike kulude katteks, mis on vajalikud programmis kirjeldatud eesmärgi ja tulemuste saavutamiseks ning rakendama programmi vastavalt kinnitatud eelarvetele ja tegevuskavadele.
- 12.2. Programmi elluviijale kohalduvad kõik struktuuritoetuse seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused. Lisaks on elluviija kohustatud:
- 12.2.1. koguma andmed programmi aruandluse jaoks, sh programmi osalejate kohta kooskõlas „Isikuandmete kaitse seadusega“;
  - 12.2.2. esitama rakendusüksusele eelnevalt rakendusasutuse poolt kinnitatud programmi järgneva aasta eelarve ja tegevuskava, mis sisaldab programmi eelarvet aastate lõikes, hiljemalt kalendriaasta 10. detsembriks. Koos nimetatud dokumentidega esitab elluviija rakendusüksusele väljamaksete prognoosi ning hangete läbiviimise plaani. Järgneva aasta eelarve ja tegevuskava koostamisel lähtutakse rakendusasutuse poolt koostatud soovituslikust vormist. Hangete läbiviimise plaan kajastab elluviija ja partneri hankeid maksumusega üle 12 800 eurot (ilma käibemaksuta). Esimese aasta väljamaksete prognoosi ja hangete läbiviimise plaani esitab elluviija rakendusüksusele kolme kuu jooksul peale programmi kinnitamist;
  - 12.2.3. järgima ja tagama et partner järgib hangete läbiviimisel „Riigihangete seaduses“ kehtestatud nõudeid, seda ka juhul kui partner ei ole hankija „Riigihangete seaduse“ mõistes;
  - 12.2.4. võtma ja tagama, et partner võtab pakujate paljususe olemasolul vähemalt kolm võrreldavat pakkumist, kui programmiga seotud hanke maksumus jääb vahemikku 10 000 eurot (ilma käibemaksuta) kuni „Riigihangete seaduses“ sätestatud piirmäär või kui hangitakse „Riigihangete seaduse“ § 19 sätestatud lihtsustatud korras tellitavaid teenuseid maksumusega alates 10 000 eurot (ilma käibemaksuta);
    - 12.2.4.1. kehtetu
    - 12.2.4.2. kehtetu
  - 12.2.5. maksuma tagasi tagasinõutava toetuse tagasinõudmise otsuses märgitud summas ja tähtpäevaks;
  - 12.2.6. esitama rakendusasutuse või rakendusüksuse järelepäringule vastused 10 tööpäeva jooksul;
  - 12.2.7. täitma abikõlblikkuse määruse § 11 sätestatud tulu teenimisega seotud kohustusi;
  - 12.2.8. tagama, et elluviija ja partneri raamatupidamises on toetuse kasutamisest saadud tulu muust tulust ning toetuse kasutamisega seotud kulu muust kulust, samuti kulusid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest selgelt eristatud, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1081/2006, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1784/1999 (ELT L 210, 31.07.2006, lk 12–18), artikli 11 lõike 3 punktis b sätestatud juhtudel;
  - 12.2.9. tagama, et programmi partner täidab struktuuritoetuse seaduse § 22 punktides 3 ja 8 sätestatud nõudeid;
  - 12.2.10. täitma muid rakendusasutuse ja programmi elluviija vahel programmi elluviimiseks sõlmitud halduslepingust tulenevaid kohustusi;
  - 12.2.11. säilitama ja tagama et partner säilitab programmi elluviimisega seotud dokumentatsiooni 31. detsembrini 2025. a.

13. Rakendusüksuse õigused ja kohustused

- 13.1. Rakendusüksusel on õigus:
- 13.1.1. kontrollida programmi teostamist elluvijja ja partneri territooriumil, samuti toetuse saaja ja partneri raamatupidamist ning toetuse kasutamise tingimuste täitmist;
  - 13.1.2. peatada toetuse väljamaksmine või keelduda toetuse väljamaksmisest kui:
    - 13.1.2.1. elluvijja majanduslik olukord on selliselt halvenenud, et toetuse kasutamine või programmi teostamine on ohustatud;
    - 13.1.2.2. elluvijja ei ole täitnud struktuuritoetuse seaduses või selle alusel antud õigusaktides või programmis sätestatud kohustusi;
    - 13.1.2.3. esitatud väljamaksete taotlus või kuludokumentid ei vasta ettenähtud nõuetele;
    - 13.1.2.4. esitatud kuludokumentid ei vasta programmi perioodile, tegevustele või eesmärkidele;
    - 13.1.2.5. toetust taotletakse mitteabikõlblike kulude katteks;
    - 13.1.2.6. muudel struktuuritoetuse seaduses ja selle alusel antud õigusaktides toodud juhtudel.
  - 13.1.3. osaleda vaatlejana hankekomisjoni töös ja hankelepingu sõlmimisele eelnevatel läbirääkimistel, mis on vajalikud riigihanke läbiviimiseks ja lepingu sõlmimiseks;
  - 13.1.4. tutvuda programmi elluviimise käigus koostatavate dokumentidega;
  - 13.1.5. teostada muid struktuuritoetuse seaduses ja selle alusel antud õigusaktides ning käesolevas määruses sätestatud toiminguid.
- 13.2. Rakendusüksuse kohustus on:
- 13.2.1. programmi seire ja muude andmete sisestamine struktuuritoetuse riiklikku registrisse;
  - 13.2.2. elluvijja poolt koostatud programmi aasta- ja lõpparuande läbivaatamine ning edastamine rakendusasutusele kinnitamiseks;
  - 13.2.3. elluvijjale toetuse andmist ja kasutamist puudutavates küsimustes selgituste andmine;
  - 13.2.4. toetuse andmise ja kasutamise aruandluse jaoks vajalike andmete esitamine rakendusasutusele;
  - 13.2.5. toetuse andmise ja kasutamise kohta ülevaadete koostamine ja avalikustamine;
  - 13.2.6. rakendusasutuse teavitamine rikkumistest;
  - 13.2.7. väljamaksete menetlemine, sh kulude abikõlblikkuse kontrolli;
  - 13.2.8. toetuse andmise ja kasutamisega seotud dokumentide säilitamine vähemalt 2025. aasta 31. detsembrini;
  - 13.2.9. muude õigusaktides sätestatud kohustuste täitmine.

14. Toetuse väljamaksete tegemise kord

- 14.1. Toetuse väljamaksete tegemisel lähtutakse struktuuritoetuse seaduse § 23.
- 14.2. Esimese väljamaksetaotluse võib esitada koos väljamaksete prognoosiga.
- 14.3. Toetus makstakse elluvijjale välja rakendusüksusele esitatud väljamaksetaotluse alusel. Elluvijja peab esitama rakendusüksuse poolt kinnitatud vormil väljamaksetaotlused rakendusüksusele vastavalt punktis 12.2.2. nimetatud prognoosile, kuid mitte harvem kui kord kvartalis ja mitte tihedamini kui kord kuus. Rakendusüksuse nõudmisel lisab elluvijja väljamakse taotlusele kuludokumentide ja tasumist tõendavate dokumentide koopiad. Esimesele ja viimasele väljamakse taotlusele tuleb lisada kõik kuludokumentide ja tasumist tõendavate dokumentide koopiad.

- 14.4. Väljamakse taotlusi esitatakse punktis 7.4 „Programmi eelarve tegevuste lõikes“ toodud kuluridade nr 1, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5 ja 3 kohta koondina ja kulurea nr 2.3 kohta eraldi, Väljamakse taotlusi esitatakse vastavalt punktis 12.2.2. nimetatud prognoosile.
- 14.5. Väljamaksetaotluse koostamise aluseks olevad kuludokumentid peavad vastama „Raamatupidamise seaduse“ § 7 toodud nõuetele ning kuludokumentidele peab olema kantud programmi tegevuse struktuuritoetuse riikliku registri kood ning abikõlblikud summad.
- 14.6. Juhul, kui väljamaksetaotlus erineb rohkem kui 1/4 võrra esitatud prognoosist, on elluviija kohustatud rakendusüksuse nõudel esitama korrigeeritud prognoosi järele jäänud eelarveaasta osas.
- 14.7. Elluviija võib rakendusüksuselt taotleda väljamakset osaliselt tasutud kuludokumentide alusel. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtava väljamakse aluseks on mh leping, arve ja maksekorralduse koopia omaosaluse äramaksmise kohta. Elluviija võib rakendusüksuselt taotleda ettemakset programmi tegevuste elluviimiseks enne kohustuste tekkimist vastavalt struktuuritoetuse seaduse § 23 lõikes 45 sätestatule. Ettemakse ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtava väljamakse puhul lähtutakse Rahandusministri 01.03.2007.a määruses nr 15 „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse väljamaksmise tingimused ja kord“ sätestatust.
- 14.8. Viimane väljamaksetaotlus esitatakse koos programmi lõpparuandega, välja arvatud juhul, kui viimast väljamakset soovitakse ettemaksena või osaliselt tasutud kuludokumentide alusel. Kui elluviijale on viimane väljamakse tehtud ettemaksena või osaliselt tasutud kuludokumentide alusel, esitab ta väljamakse abikõlblike kuludega katmise aruande nõutud kulu- ja maksedokumentidega hiljemalt lõpparuandega. Viimane väljamakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist rakendusasutuse poolt v.a ettemakse ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel väljamakstud toetuse puhul.

15. Programmi muutmise tingimused ja kord

- 15.1. Elluviija teavitab rakendusüksust ja rakendusasutust viivitamatult kirjalikku taasesitust võimaldavas vormis vajadusest teha programmis või halduslepingus muudatusi ning esitab taotluse programmi muutmiseks.
- 15.2. Elluviija on kohustatud taotlema programmi muutmist juhul, kui:
- 15.2.1. muutuvad elluviija juriidilised andmed;
  - 15.2.2. muutub käibemaksu abikõlblikkus;
  - 15.2.3. soovitakse muuta programmi abikõlblikkuse perioodi;
  - 15.2.4. soovitakse muuta tegevusi programmi tegevuste ajakavas (punkt 8);
  - 15.2.5. soovitakse muuta programmi eelarvet tegevuste lõikes (punkt 7.4), kui ühe eelarveaasta summat muudetakse rohkem kui 10 % eelarveaasta kinnitatud summast, välja arvatud kuni 6391 euro ulatuses eelarveaasta jooksul tehtavate muudatuste puhul.
- 15.3. Punktis 15.2.1 ja 15.2.2 nimetatud programmi muutmise taotluse esitab rakendusasutusele.
- 15.4. Punktis 15.1, 15.2.3, 15.2.4 ja 15.2.5 nimetatud programmi muutmise taotluse esitab elluviija rakendusüksusele.

- 15.5. Rakendusüksus vaatab muutmise taotluse läbi ja edastab selle rakendusasutusele 10 tööpäeva jooksul taotluse saabumisest koos hinnanguga muudatuse lubamise kohta.
- 15.6. Puuduste esinemisel annab rakendusüksus elluvijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.
- 15.7. Elluvija võib programmi muutmise taotluse esitada kuni kaks korda aastas, v.a. punktides 15.2.1 ja 15.2.2 toodud juhtudel.
- 15.8. Rakendusüksusel on õigus taotleda programmi muutmist, kui programmi aruannetest või muudest objektiivsetest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik programmi eduka läbiviimise või eesmärkide saavutamiseks, esitades rakendusasutusele muutmise taotluse, teavitades sellest elluvijat.
- 15.9. Programmi muutmise otsuse teeb rakendusasutus 20 tööpäeva jooksul taotluse saamisest. Rakendusasutusel on õigus iseseisvalt algatada programmi muutmine, teavitades sellest rakendusüksust ja elluvijat.
- 15.10. Juhul, kui muudatus programmi eelarves tegevuste lõikes (punkt 7.4) tehakse väiksemas mahus kui punktis 15.2.5 nimetatud, on elluvija enne muudatuste tegemist kohustatud uue programmi eelarve tegevuste lõikes kooskõlastama rakendusüksusega ning esitama kooskõlastatud eelarve tegevuste lõikes rakendusasutusele.
- 15.11. Juhul, kui elluvija soovib programmi aasta eelarvet ja tegevuskava muuta selliselt, et üks kulukoht suureneb/väheneb rohkem kui 10% selle kinnitatud summast, välja arvatud programmi aasta eelarves kuni 6391 euro ulatuses eelarve aasta jooksul tehtavad muudatused, on elluvija kohustatud enne kinnitatud programmi aasta eelarvest erinevate kulutuste tegemist esitama uue programmi aasta eelarve rakendusüksusele kooskõlastamiseks. Rakendusüksus edastab peale kooskõlastamist programmi aasta eelarve rakendusasutusele kinnitamiseks.
- 15.12. Juhul, kui muudatus programmi aasta eelarves tehakse väiksemas mahus kui punktis 15.11 nimetatud, on elluvija kohustatud rakendusüksust teavitama enne kinnitatud programmi aasta eelarvest erinevate kulutuste tegemist nimetatud muudatustest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ja esitama rakendusüksuse nõudel uue eelarve.
- 15.13. Programmi alusel antava toetuse suurendamise tingimused:
15.13.1. toetuse suurendamine on vajalik programmi eesmärkide saavutamiseks;
15.13.2. meetme „Teavitamis- ja nõustamissüsteemi arendamine” eelarve vahendite jääk võimaldab seda;
15.13.3. toetuse summa suurenemisel toetuse määr ei suurene.
- 15.14. Rakendusasutus võib vajadusel koos programmi järgneva aasta eelarve ja tegevuskava kinnitamisega muuta programmi eelarvet aastate lõikes.

16. Programmi aruandlus

- 16.1. Rakendusasutus kehtestab programmi aruannete esitamise korra ning aastaaruande ja lõpparuande vormid.

- 16.2. Elluviija esitab eelnevalt Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonnaga kooskõlastatud programmi aastaaruande rakendusüksusele järgneva aasta 31. jaanuariks.
- 16.3. Elluviija esitab programmi poolaasta aruande Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonnale aastaaruande vormil 20. juuliks.
- 16.4. Elluviija esitab rakendusüksusele Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonnaga kooskõlastatud programmi lõpparuande 50 kalendripäeva jooksul abikõlblikkuse perioodi lõppemisest.
- 16.5. Rakendusüksus kontrollib esitatud aastaaruannete ja lõpparuande vormikohasust ning andmete õigsust. Kui programmi aruanne on nõuetekohaselt täidetud ja selles esitatud andmed õiged ning viidatud puudused parandatud, esitab rakendusüksus aruande rakendusasutusele kinnitamiseks. Rakendusasutus kinnitab aruande ja teavitab sellest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis elluviijat ja rakendusüksust.
- 16.6. Kui aruandes esitatud andmetest ilmneb, et programmi eduka eluviimise tagamiseks on vaja rakendada täiendavaid abinõusid, teeb rakendusasutus elluviijale ettepaneku programmi tegevuste ajakava või eelarve muutmiseks, teavitades sellest rakendusüksust.
- 16.7. Muud programmi elluviimise ja elluviija finantseerimisega seotud aruanded ning nende esitamise tähtajad lepitakse kokku rakendusasutuse ja elluviija vahelises halduslepingus.

17. Teavitamine

- 17.1. Elluviijal on tulenevalt struktuuritoetuse seaduse § 22 punktist 13 ning Vabariigi Valitsuse 30.08.2007. a. määrusest nr 211 „Struktuuritoetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, selle avalikustamise ning toetusest rahastatud objektide tähistamise ja Euroopa Liidu osalusele viitamise tingimused ning kord“ kohustus teavitada programmi sihtgrupe ning avalikkust, et tegemist on struktuuritoetuse abil elluviidava programmiga. Elluviija tagab et teavituskohustus on täidetud ka tegevuste puhul, mida viib läbi partner.
- 17.2. Elluviija tagab programmalase teavitustegevuse (sh teavitades programmi algamisest ja lõppemisest) ning kasutab Vabariigi Valitsuse 30.08.2007.a. määrusest nr 211 „Struktuuritoetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, selle avalikustamise ning toetusest rahastatud objektide tähistamise ja Euroopa Liidu osalusele viitamise tingimused ning kord“ tulenevalt nõuetekohast tähistust programmiga seotud materjalidel ja üritustel.
- 17.3. Elluviija tagab, et temal ja partneril säilib jälg teavitustegevusest, mille alusel on võimalik teavitustegevust tagantjärele tõestada. Teavitustegevuse kulud kajastatakse programmi eelarves.

18. Toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine

- 18.1. Toetuse nõuab tagasi rakendusasutus vastavalt struktuuritoetuse seaduse § 26 sätestatule.
- 18.2. Toetuse tagasimaksmine toimub vastavalt struktuuritoetuse seaduse § 27–28.

Anne Kivimäe
noorteosakonna juhataja